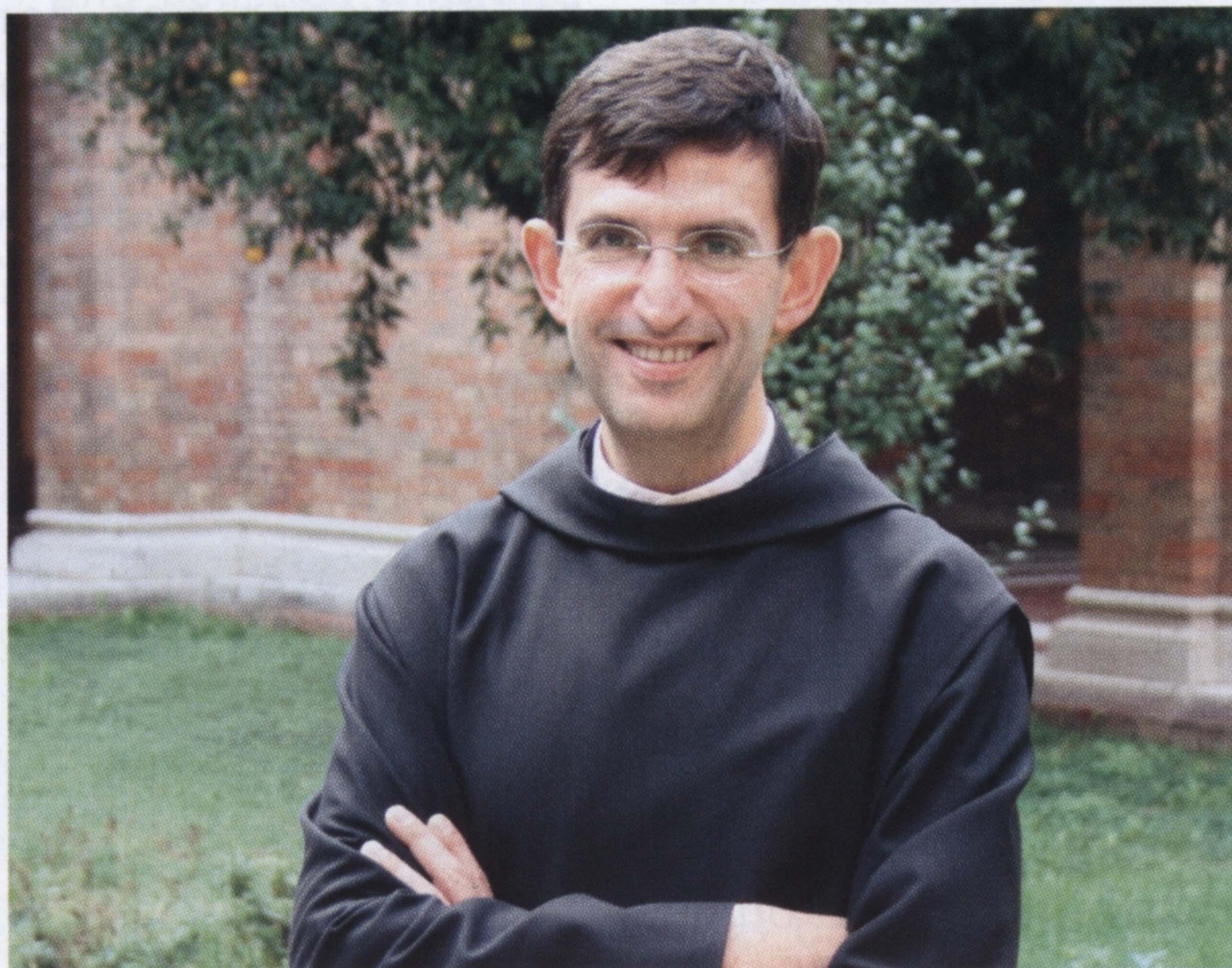

ENTREVISTA AL P. JORDI-AGUSTÍ PIQUÉ, DIRECTOR ARTÍSTIC DEL
FESTIVAL INTERNACIONAL ORGUE DE MONTSERRAT (FIOM)

“El Festival Internacional Orgue de Montserrat”

Òscar Bardají

El P. Jordi-Agustí, director artístic del Festival

El Festival Internacional Orgue de Montserrat. *Cassà M. Just, in memoriam* ens ha tornat a acostar aquest estiu a la música d'orgue. Es pot dir que el festival montserratí ja s'ha fet un lloc entre les propostes musicals de l'estiu a casa nostra. Va néixer el 2010, coincidint amb la inauguració de l'instrument, i ha anat complint el seu objectiu: portar a Montserrat els millors intèrprets d'orgue d'arreu, sovint en diàleg amb altres instruments, veus i, fins i tot, orquestres. Els dos darrers anys ha hagut de fer una edició de proximitat, a causa de la

pandèmia, però sense baixar el nivell de solistes d'orgue.

El P. Jordi-Agustí Piqué, monjo de Montserrat i degà-president del Pontifici Institut Litúrgic de Roma, director artístic del FIOM, fa balanç dels onze anys del Festival i avança com serà la celebració del desè aniversari, que si les condicions sanitàries ho permeten, tindrà lloc l'any vinent, 2022.

És difícil programar un festival d'orgue que arribi a tots els públics?

Més que difícil és emocionant. És un repte cada any que es prepara amb molt de temps

i, per tant, sempre és un repte que dona moltes satisfaccions, molt de treball i molt d'esforç gràcies a la coordinació de molts aspectes i molta gent que hi treballa. Per tant, és difícil en un cert sentit, però la compensació és molt gran.

Quina valoració en fa, d'aquests 9 anys de FIOM i d'aquestes dues darreres edicions de proximitat?

Així, espontàniament, jo diria que gairebé és un miracle, que puguem mantenir un festival d'orgue a Catalunya amb la quantitat de públic que freqüenta aquests concerts presencialment, a més dels que els segueixen a través de la TV. La valoració, des del punt de vista artístic, és molt bona, perquè han passat grans organistes d'Europa i d'arreu del món, però sobretot el que valoro més és l'assistència i la fidelitat del públic, que ve des de gent molt jove –de vegades, fins i tot nens!- fins a gent gran, gent habitual, gent que ha vingut a tots els concerts. Per tant, aquesta fidelitat és la que valoro més.

Què li diuen els grans organistes que han tocat l'orgue de la basílica? Quina puntuació li donen?

No s'ha de puntuar mai un orgue, perquè tots els orgues són diferents –pel número de registres, pel número de composició...-, però sí que valoren molt del nostre orgue l'acústica de la basílica, les capacitats sonores i la potència, i la versatilitat; per tant, això ho valoren moltíssim, però encara els impressiona més el fet que la basílica estigui plena de gom a gom. Al final, el públic és molt agraït i, per tant, valoren molt aquesta situació.

La fórmula d'introduir altres instruments en diàleg amb l'orgue és exportable? Val la pena per fer-los extensiu per a aquest públic?

Sí, són una mica totes les coses. És una manera de mostrar les altres possibilitats que té l'orgue. Hem tingut des de peces corals acompanyades amb l'orgue, on l'orgue substitueix l'orquestra, fins a concerts d'orgue amb orquestra, passant per tots els concerts, pràcticament, fem noves

Naji Hakim, organista del FIO M 2018

propostes, noves recerques. Per exemple, el concert més esclatant popularment va ser el d'un cor que feia jazz amb orgue. Per tant, no és només una manera de variar per donar varietat, sinó d'explorar els recursos de l'orgue i fer descobrir l'orgue a gent que potser en un concert normal no vindria.

Musicalment, a quin nivell està el festival de Montserrat?

Jo diria que està a un nivell alt, al qual encara podem continuar creixent. Ens falten alguns aspectes, com podrien ser la part de concursos o la part de dinàmiques innovadores: s'han fet, per exemple, concerts de cinema amb orgue; però jo sempre penso que seria ideal fer un concert de cobla amb orgue. Estem en un nivell alt musical pel tipus de públic, de gent que ha vingut, d'artistes, però encara queda molt per innovar.

Per què l'orgue és el rei dels instruments?

Fa poc que un noi jove que estava uns dies a Montserrat va quedar fascinat en sentir el so potent i en veure l'orgue. Té aquestes dues coses, l'orgue: la potència del so –també els matisos del so-, però també l'aspecte, un aspecte visual, grandiloqüent i sonor, i després el fet no menyspreable que el so està produït per aire, com és també la veu. Per tant, és un instrument molt comunicatiu, que expressa molt els sentiments. Això es nota molt quan toquem, en les celebracions litúrgiques, i la gent està escoltant en silenci: tanquen els ulls i escolten, o en els concerts mateixos, durant una

hora hi ha aquella tensió d'atenció... Això és molt típic de l'orgue

Què se sent, com a organista, tocant dins l'orgue de Montserrat o altres orgues d'auditoris de molta capacitat, davant de molt públic?

Robert Schumann escrivia al seus deixebles més joves, i després va publicar-ho, que si un músic vol experimentar el que és veritablement la música, el que ha de fer és anar a un orgue i tocar-lo. Per tant, aquesta sensació d'una música viva, que sorgeix del més profund, és el que s'experimenta quan vas a un orgue i te'l deixen tocar. I, com que cada instrument és diferent, també es percep en cada cas una acústica diferent. T'has de posar en diàleg amb l'instrument, llavors l'instrument es deixa: *és com una relació amb un animal, que acabes reconeixent-lo*, deia Robert Schumann. No n'hi ha prou amb tocar

Monica Melcova, organista del Fiom 2019

un piano, per experimentar la música s'ha de tocar un orgue.

El Festival de Montserrat té garantida la continuïtat? Suposo que cal també garantir els mecenes, com la Fundació Pinnae, que des del primer moment ha donat suport al Festival...

La continuïtat des del punt de vista artístic està assegurada. L'esponsorització però, es fa necessària, si vols arribar a portar artistes de tot el món. En aquest sentit, esperem també que les circumstàncies ens permetin tornar a la normalitat. Ens queda pendent

encara celebrar el desè aniversari. Tenim el programa fet, però a causa de la pandèmia s'ha ajornat; per tant, està pendent. I tenim també molts projectes; però el més important és la fidelitat del públic.

Un Festival com aquest pot ajudar a pujar el nivell cultural, a fer pedagogia -el fet de sortir per TV també agrada i per això s'ha de fer més atractiu...-?

Sí, ajuda i complementa un tipus de cultura que l'han de donar les escoles de música i la formació cultural del país. El Festival és un instrument que ens posa en diàleg amb altres cultures europees i estrangeres. Sempre explico el cas d'un grup coreà que va arribar un any, per casualitat, a Montserrat, i van venir a un concert. I des d'aquell any han continuat venint. Ara venen a Montserrat les setmanes que hi ha concert... Jo, estant a Corea, m'han parlat del Festival i, per tant, ens posa en diàleg amb altres centres culturals. Això sempre és bo. Tot el que sigui cultura sempre trobarà un lloc a Montserrat.

Què ens podeu avançar del Fiom 2022?

De fet, estem treballant en el Fiom 2023. El 2022 està entre parèntesi, per aquesta situació. Si ens ho permet la pandèmia, faríem el programa previst per al desè aniversari, on hi havia concerts d'orquestra amb orgue, un encàrrec especial amb un compositor català molt conegut. Ja està fet, ara només l'hauríem d'estrenar: amb orgue, cor i orquestra, i després volem convidar alguns dels grans solistes que per qüestions d'agenda no han pogut venir fins ara. I també faríem un repàs dels grans solistes que han passat, des d'Olivier Latry, de la catedral de Notre Dame de París, que volia presentar el programa a quatre mans i coses innovadores. Sinó, ens adaptarem a les circumstàncies, com hem fet aquests darrers anys, perquè han passat solistes del país amb molt nivell... i encara queda molta gent per convidar.